

Herukkapilotti 2020-2022

Kati Rikala Luonnonvarakeskus

Päivi Turunen Itä-Suomen ProAgria

Marjo Marttinen Keski-Suomen ProAgria

Marjamaat 2-hanke

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

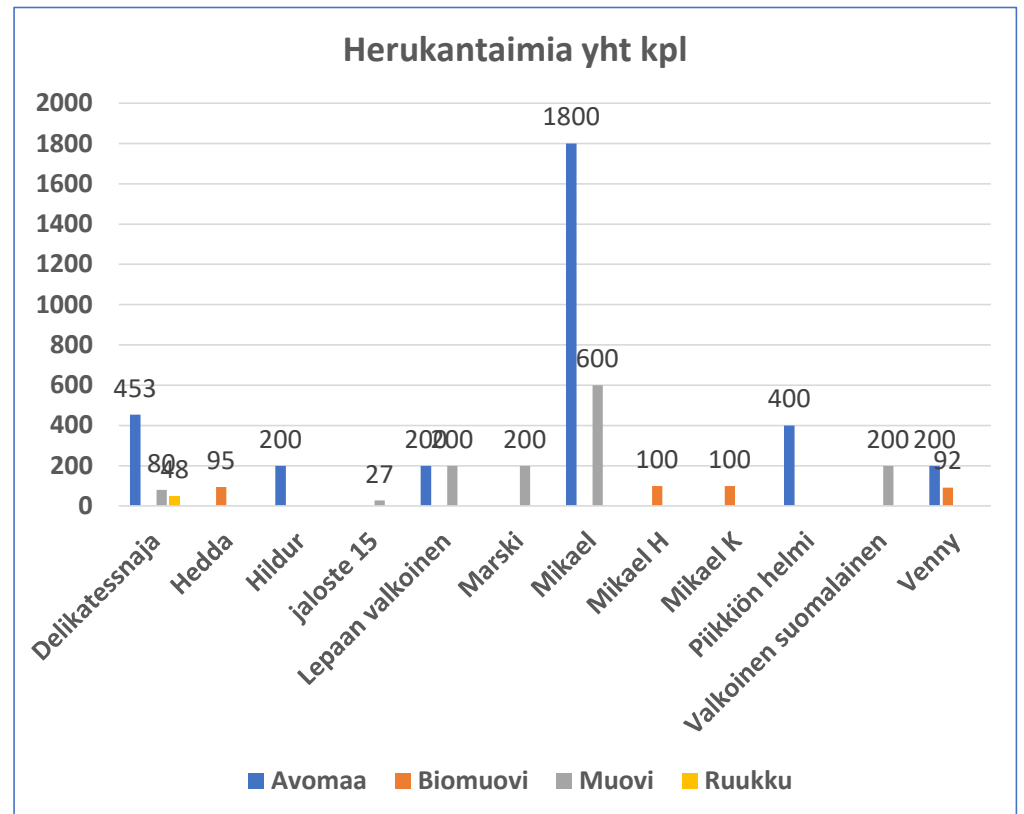

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Herukkapilotin lajikevalikoima

- Eri lajikkeita yhteensä 10 kpl
- Eniten mustaherukka Mikaelia (8 tilalla)
- Uusin tulokas jaloste 15 (koelajike)
- Kuusi mustaherukkaa
- Kolme valkoherukkaa
- Yksi viherherukka

Mustaherukka Mikael

- Talvenkestävä ja aikainen, satoisa
- Tuleentuu aikaisin
- Kasvutapa puolipysty (Öjebytä pystympi) ja oksat taipuisat
- Pieni tai keskikokoinen pensas
- Marja keskikokoinen (Öjebyn luokkaa)
- Ei halkeile tai varise helposti
- Marjan maku makean lempeä
- Härmänkestävä
- Soveltuu konepoimintaan

Mikael on Brödtorp-lajikkeen 3x itsepölytyksen tulos

Tiloilla havaittua, Mikael

- Mikael talvehtinut ja haaroittunut hyvin
- Puolipysty, mutta myös lamoavia ja repeilleitä oksia
- Viljelijäkommentti: "Hyvän makuinen, happoa on. Säilyy pitkään poimintakuntoisena."
- Ei härmää, mutta ruostetta havaittu muutamassa pensaassa
- Mikaelin maku miellyttävämpi kuin Marskin
- Mikael haaroittunut Marskia enemmän, mutta lamoavampi kasvutavaltaan

Mustaherukka Marski

- Talvenkestävä ja satoisa
- Hieman Morttia aikaisempi
- Pystykasvuinen ja oksat vankat
- Keskikokoinen tai suuri pensas, Mikaelia kookkaampi pensas
- Marja iso ja kuori paksuhko
- Marjan maku makea, soveltuu tuoremarjaksi
- Ei halkeile tai varise helposti
- Härmänkestävä
- Soveltuu konepoimintaan

Marski on Heddan ja Mortin risteymä

Tiloilla havaittua, Marski

- Marskillä kasvu hieman pystympää kuin Mikaelilla, havaittiin myös yksirunkoisia taimia
- Marski otti Mikaelia kiinni kasvussa toisena vuonna
- Marjoja enemmän kuin Mikaelissa (ei kuitenkaan vielä kunnolla satoikäisiä)

Mustaherukka Hedda

- Norjalainen, talvenkestävä ja aikainen
- Pystykasvuinen ja keskikokoinen
- Marja suuri, makea ja paksukuorinen
- Ei halkeile tai varise, tiukasti tertussa
- C-vitamiinia vähän, mehu vaaleaa
- Sato keskisuuri tai suurempi kuin Öjebyllä, sopii konekorjuuseen
- Terve, hyvä härmänkestävyys
- Käytetty Tanskassa ja Norjassa
- Joskus havaittu ongelmia leudon talven jälkeen kukinnassa ja sadossa?

Hedda on Öjebyn ja Melalahden risteymä

Tiloilla havaittua, Hedda

- Istutus 2020 ja leikkaus keväällä 2021
- Kasvutapa puolipysty 2021, haaroittunut hyvin
- Vuonna 2022 kasvutapa hieman lamoavampi vaikka ei lannoitusta
- Viljelijän kommentti:
"Hyvänmakuinen, rasiamarjaksi sopiva, makea, iso, miedompi kuin Öjebyn ja Melalahti"

Hedda monivuotisessa biohajoavassa muovissa

Mustaherukka Delikatesnaja

- Venäläinen lajike
- Terve, tuuhea pensas, kasvutapa puolipysty
- Oksat vankkoja
- Keskisuuret, makeat marjat, tertut keskipitkät
- Satotaso keskinkertainen
- Luvataan kestävyyttä härmää vastaan, mutta kuivassa kasvupaikassa voi olla arempi härmälle?
- Typpilannoitusta annettava säästeliäästi

Tiloilla havaittua, Delikatesnaja

- Talvehtivat hyvin
- Pysynyt puolipystynä, ei paljoa lamoavia oksia, haarottuminen osalla vähäistä (karkea maa, kuiva kesä 2021, rikkaongelmia)
- Marjat isot, maku ei huono, jälkimaku omanlainen, herukan aromi
- Lehtien väri yllättävän vaalea
- Osassa havaittu härmää (2/4 tilalla 2021, ei 2022) ja villaruostetta

Mustaherukka Hildur

- Pohjoisruotsalainen aikainen tai keskiaikainen lajike 1980-luvulta
- Öjebyn ja Suderby II jälkeläinen
- Talven ja härmänkestävä
- Pystykasvuinen ja vahvat oksat, kasvutapa parempi kuin Öjebynillä
- Keskinkertainen, mutta varma sato
- Marjan maku happamahko

Tiloilla havaittua, Hildur

- Istutus ja istutusleikkaus 2020
- Kesä 2021 oli kuiva ja kasvupaikka poutiva
- Taimet kärsivät kuivuudesta ja rikoista
- Lehdet pudonneet jo syyskuun alussa
- Haarottuminen taimilla vähäistä vuonna 2022, taimia kuollut talveen (johtuiko kesän 2021 olosuhteista?)
- Nuorissa taimissa ei härmää tai villaruostetta
- Saman tilan vanhempi Hildur puolipysty

Mustaherukka jaloste 15

- Erittäin talvenkestävä (VI) ja satoisa
- Pieni tai keskikokoinen pensas
- Kasvutapa puolipysty
- Marja keskikokoinen, Öjebyn luokkaa
- Väkevän hapokas ja voimakas mustaherukan maku, ei sovellu tuoremarjaksi
- Uusi Luken lajike teollisuuskäyttöön?
- Testattavana viljelijäkokeissa

Jaloste 15 on syntynyt Risager-lajikkeen itsepölytyksenä

Tiloilla havaittua, jaloste 15

- Hyvin haaroittunut ja tuuhea kasvusto
- Kasvutapa, pensaan koko ja marjakoko verrattavissa Mikaeliin
- Voimakas maku ja lehtien tuoksu
- Lehdissä ruostetta vuonna 2021, mutta ei vuonna 2022
- Vanhemmalla koetilalla oltu tyytyväisiä satoon ja talvenkestävyyteen

Viherherukka Venny

- Talvenkestävä ja keskiaikainen
- Pystykasvuisempi kuin Vertti
- Oksat taipuisat
- Keskikokoinen pensas
- Marja vihreä ja makea, hapokkuus lievä, ei maistu mustaherukalta
- Varisee vähemmän kuin Vertti
- Soveltuu konepoimintaan, tuorekäyttöön, hillojen, mehun ja viinin raaka-aineiksi (mehu vaaleanpunaista/kellertävää)

Marjoissa runsaasti C-vitamiinia: yli 200 mg/100 g tuoreita marjoja.

Venny on Vertin ja tuntemattoman vihreän herukan risteymä

Tiloilla havaittua, Venny

- Puolipysty ja haaroittunut hyvin, mutta myös lamoavaa kasvua havaittu
- Ei härmää, vähän lehtilaikkutautia
- Vuonna 2022 saatiin marjoja kourallinen tai kaksi

Valkoherukka Piikkiön Helmi

- Pensas pieni ja pystykasvuinen
- Kukkii Valkoista Hollantilaista aiemmin
- Marjat makeita ja kauniita, pienempiä kuin Lepaan Valkealla
- Maku makean hapokas, sopii tuoremarjaksi ja viinin raaka-aineeksi
- Varistetautia muiden valkoherukoiden tapaan, nuorilla voimakkaasti kasvavilla taimilla voi esiintyä hieman härmää, jota ei esiinny enää täysikasvuisena

Piikkiön Helmi on syntynyt Valkoisen Hollantilaisen (Juvan kanta) ja Ri 308-numerojalosteen risteymänä

Valkoherukka Lepaan Valkea

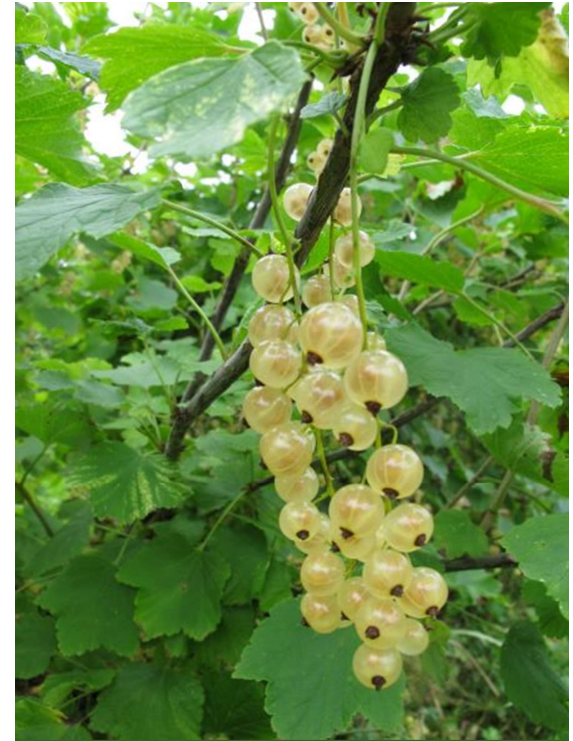
- Pensas pieni ja pystykasvuinen
- Kukkii Valkoista Hollantilaista aiemmin
- Marjat makeita ja suurikokoisia
- Maku makean hapokas, sopii tuoremarjaksi
- Varistetautia muiden valkoherukoiden tapaan, nuorilla voimakkaasti kasvavilla taimilla voi esiintyä hieman härmää, jota ei esiinny enää täysikasvuisena

Lepaan Valkea on syntynyt Valkoisen Hollantilaisen (Juvan kanta) ja Punaisen Hollantilaisen risteymänä

Valkoherukka Valkoinen Suomalainen

- Pystykasvuinen ja haaroo vähän
- Talvenkestävä ja satoisa
- Marjat ja tertut keskikokoiset
- Maku makean hapokas
- Härmänkestävä
- Nimetty lajikkeeksi 1981 (MTT)

Valkoinen Suomalainen on Valkoisen Hollantilaisen kanta Juvalta.

Tiloilla havaittua, valkoherukat

- **Piikkiön Helmi:** talvehtinut ja kasvanut hyvin, pisin mitattu verso 105 cm. Härmää
- **Lepaan Valkoinen:** vankka verso, runsaasti haaroja, pisin verso 100 cm. Talvi taittoi versoja. Härmää
- **Valkoinen Suomalainen:** kasvuunlähtö onnistui hyvin, mutta talveen kuoli n. 20 tainta. Pituuskasvussa ongelmia kesällä 2022 (syitä: tuholaiset, taudit, kuivuus?) Lasisiiven voitusta pistokkaissa?

Kateratkaisut istutuksessa

- Paljas maa 10 tilalla
- Musta muovi 5 tilalla
- Biohajoava muovi 2 tilalla, joista toisella 1-vuotinen ja toisella monivuotinen biomuovi
- Ruukkukasvatus 1 tilalla
- Rikkatorjunnat glyfosaatilla, leikkaamalla ja käsin kitkennällä
- Osalla tiloista ongelmia rikkakasvien kanssa

Mansikkamuovi

Moniv. biohajoava muovi

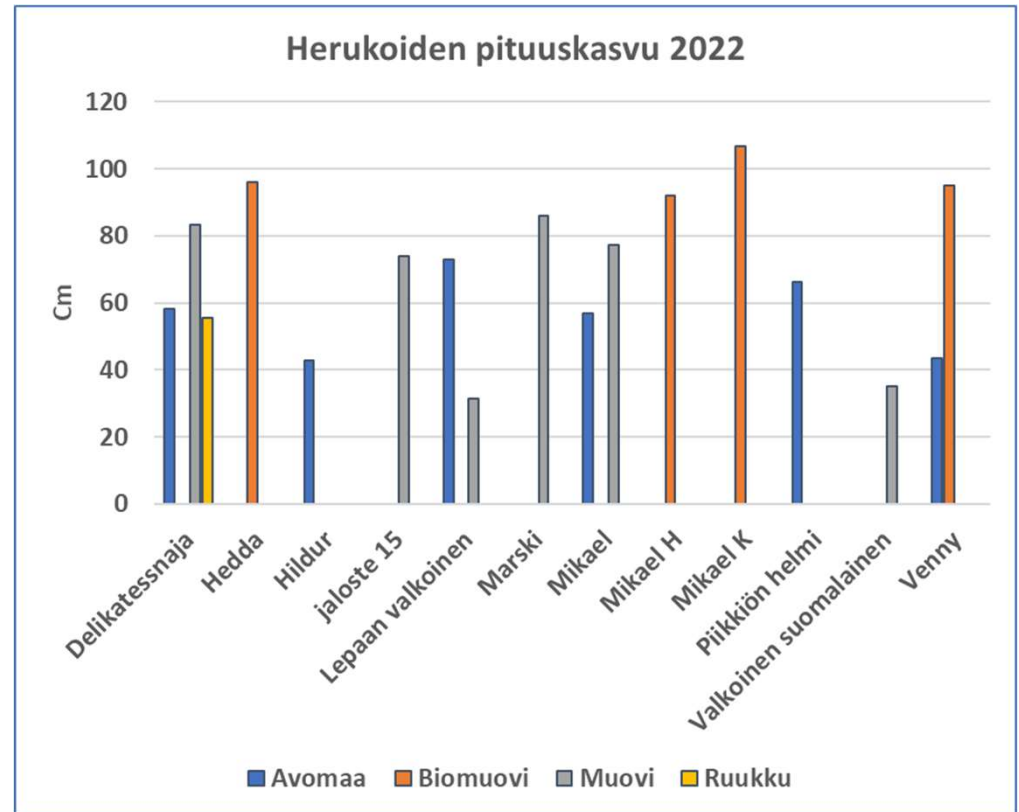
Avomaa vähillä rikoilla

1-v. biohajoava (k.2020) + glyfosaatti k. 2021

Kasvuunlähdön varmistaminen

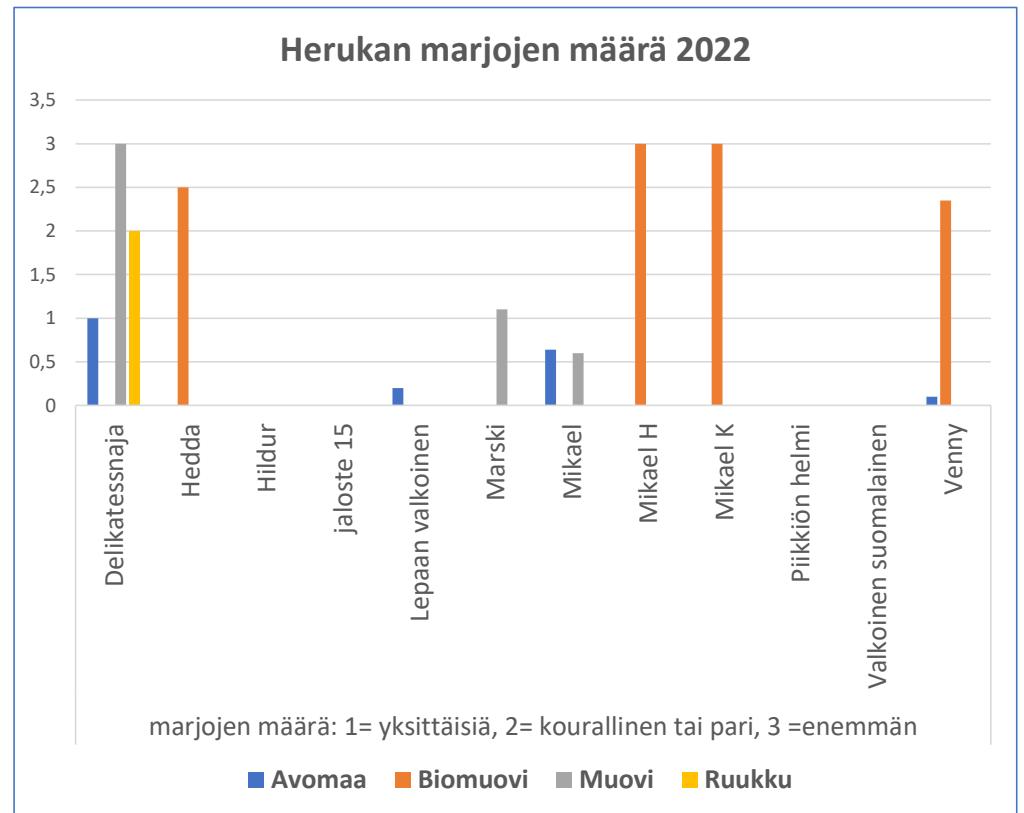
- Hyvä taimi varmistaa kasvuun lähdön
- Riittävä kosteus auttaa juurtumisessa
- Kastelusta suurin hyöty taimelle ja nuorelle pensaalle (n. 1-3 vuotta)
- Hyvä rikkakasvitorjunta edistää taimen kehitystä ja nopeuttaa satoa
- "Taimet olivat matalampia ja heikommin haaroittuneita rivissä, missä rikkaruiskutus ei onnistunut kunnolla (Mikael H)"
- Katteilla vaikutusta maan lämpötilaan, kosteuden säilymiseen ja rikkaruohojen torjuntaan

Mikael H: rikkaruohoruiskussa toimintahäiriötä, Mikael K: toimi normaalisti

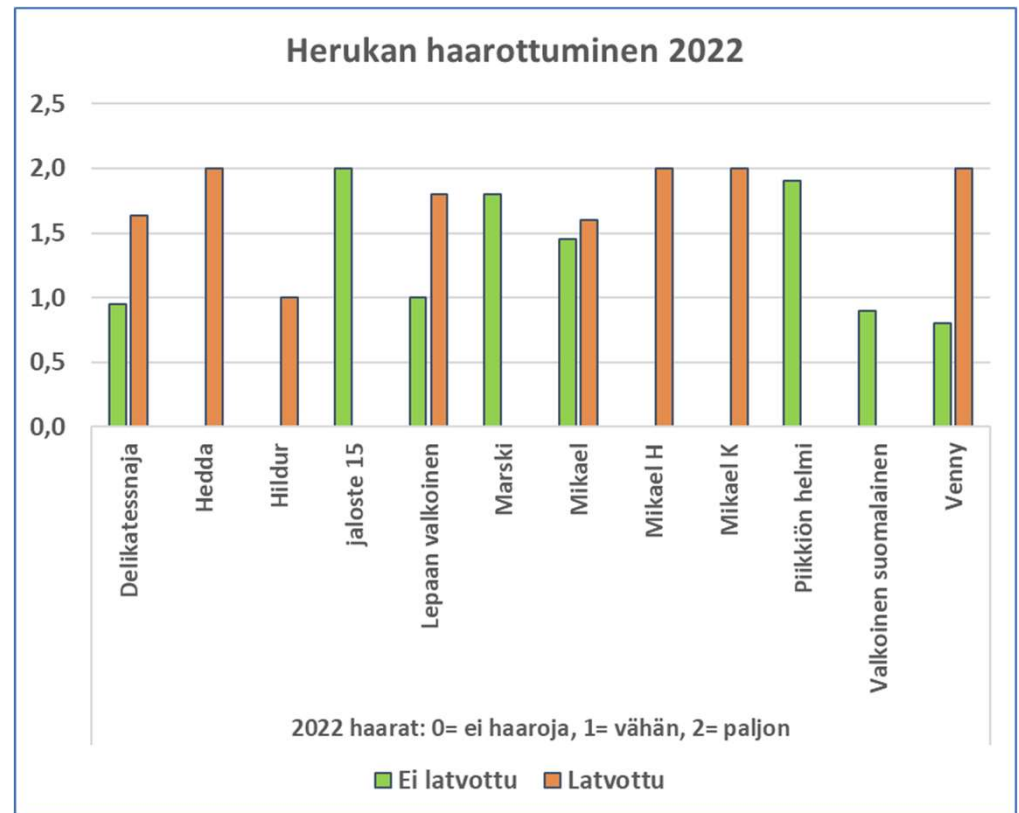
Pensaan satoikään tulo

- Pensaan satoikään tulo riippuu lajikeominaisuuksista ja kasvuoloista
- Satoikä alkaa mustaherukalla n. 3-4 vuoden iässä, puna- ja valkoherukalla hieman myöhemmin
- Muovikatteen käyttö nopeuttaa satoikään tuloa jopa vuodella (katekokeen tulokset MTT 2008-2013)

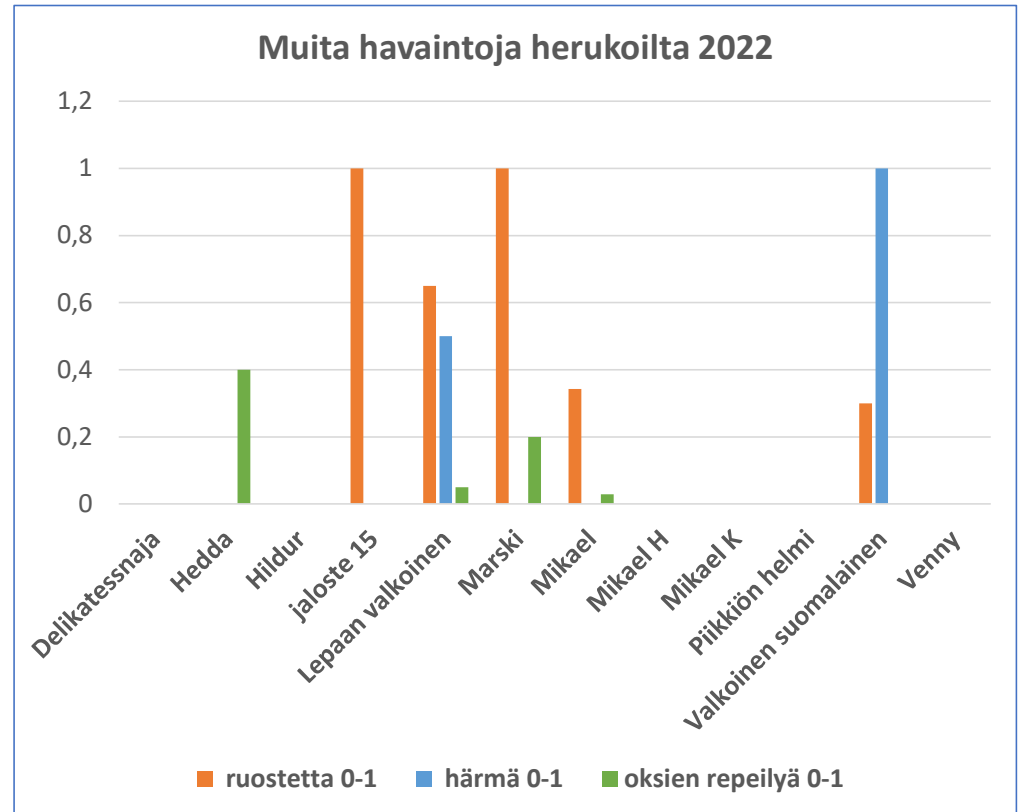
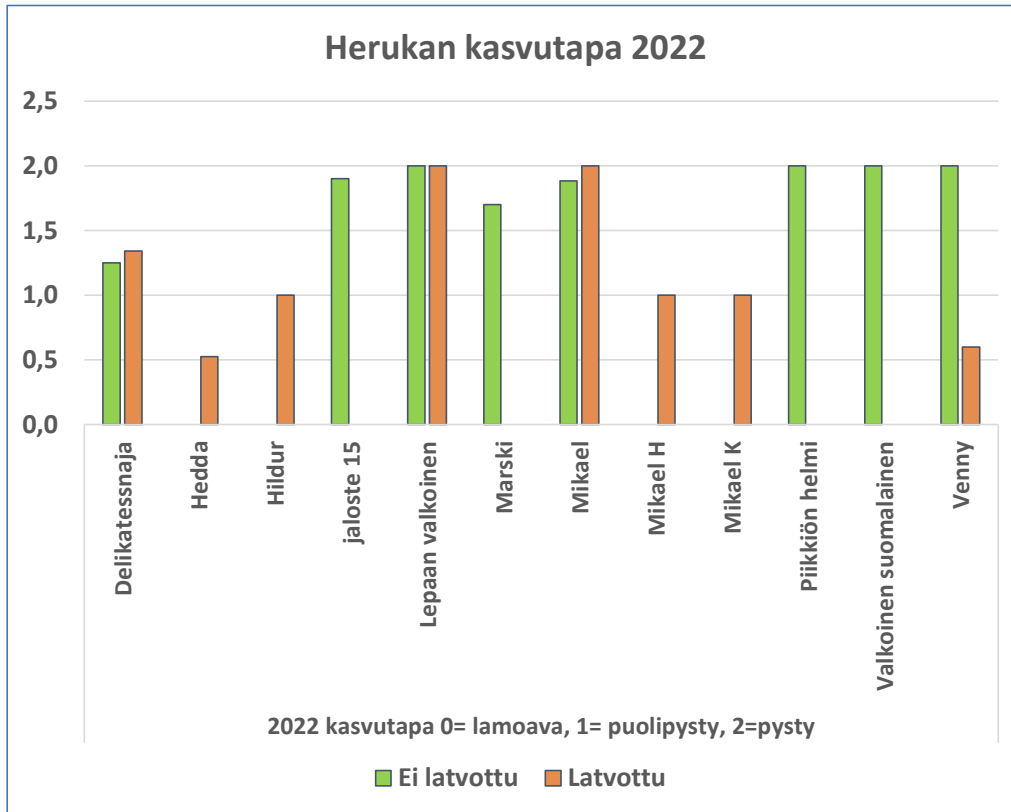

Leikkauksen vaikutus kasvuun

- Istutusleikkaus eli latvonta poistaa kärkisilmun dominanssin ja käynnistää alempien silmujen kehityksen → pensas alkaa haaroa paremmin
- Vuosittaisilla vanhojen oksien poistolla pidetään oksien ikä nuorena ja kukkasilmujen määrä suurempana (kukkasilmuista suurin osa 1 v. kasvussa)
- Paras sato 2-3 vuotiaissa oksissa

Muita havaintoja herukkalajikkeista

Kiitos!

Löydä meidät verkosta

 luke.fi

Tilaa uutiskirjeemme ja pysy jyvällä!
luke.fi/uutiskirje

Luonnonvarakeskus (Luke)
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

